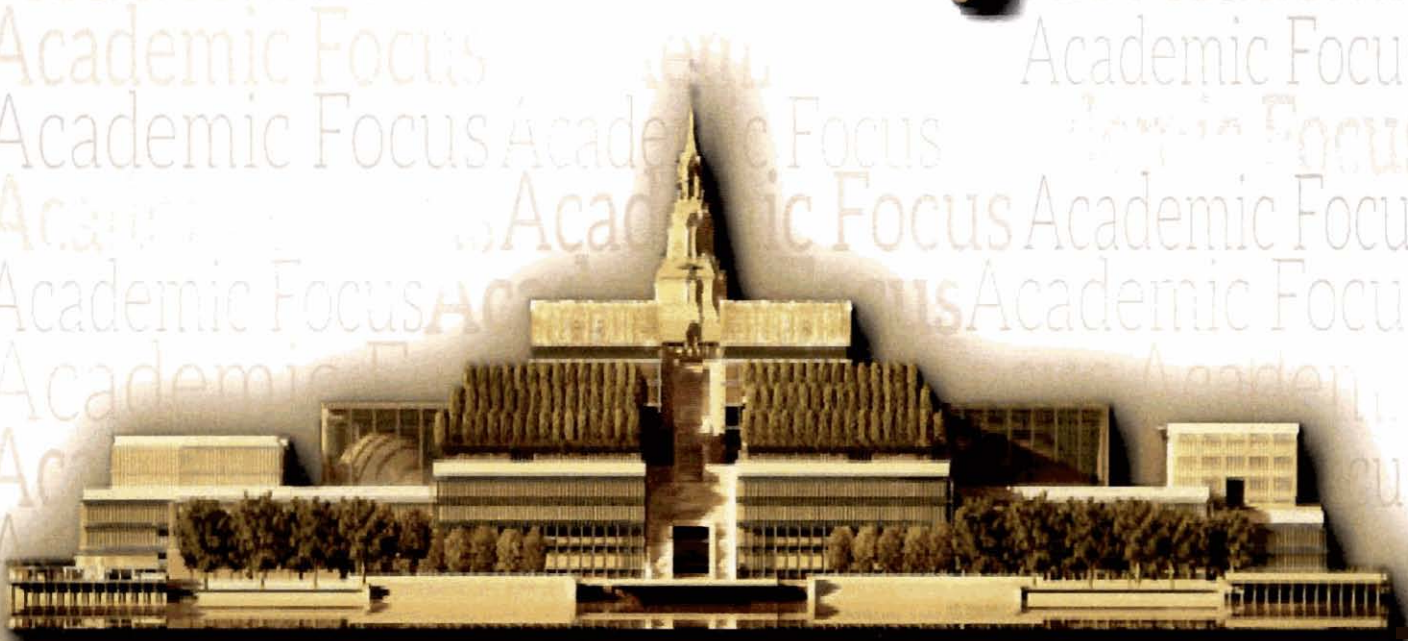

Academic Focus

เอกสารวิชาการ

นโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตั้งแต่ปี 2540-ปัจจุบัน

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ISSN 2287-0520

ดาวน์โหลดเอกสารได้จาก <http://www.parliament.go.th/library>

Academic Focus

พฤศจิกายน 2558

นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้
ตั้งแต่ปี 2540-ปัจจุบัน

สารบัญ

บทนำ

ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สาเหตุของปัญหาความไม่สงบในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้

นโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหา

ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
ตั้งแต่ปี 2540-ปัจจุบัน

วิเคราะห์นโยบายรัฐบาล

ตั้งแต่ปี 2540-ปัจจุบัน

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

บรรณานุกรม

บทนำ

ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ถือเป็นปัญหาความมั่นคงของชาติที่สำคัญยิ่งปัญหาหนึ่งที่มีการกำหนดให้เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลหลายชุดที่ผ่านมา แต่เนื่องจากเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อน มีความสลับซับซ้อน อีกทั้งเป็นปัญหาเรื้อรังที่ยังคงมีความรุนแรงอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ทำให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปด้วยความยากลำบาก และยังไม่มีความคืบหน้าที่จะยุติลงได้โดยง่าย ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ทำให้เกิดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก ดังนั้นแต่ละรัฐบาลที่ผ่านมาก็เห็นความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการทบทวนและเปลี่ยนแปลงนโยบายให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ได้มีความพยายามดำเนินการแก้ไขปัญหาตามกรอบนโยบายมาแล้วหลายฉบับ ซึ่งส่งผลให้สถานการณ์และปัญหาความรุนแรงได้รับการแก้ไขไปในทิศทางที่ดีขึ้น เพื่อเป็นแนวทางนำความสงบสุขกลับมาสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้อีกครั้ง

เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<http://www.parliament.go.th/library>

ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เริ่มปะทุขึ้นมาตั้งแต่เหตุการณ์กลุ่มคนร้ายบุกเข้าไปปล้นอาวุธปืนจากกองพันพัฒนาที่ 4 ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ บ้านปิเหล็ง ตำบลมะรือโบออก อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2547 ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญ และยังคงยืดเยื้อต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลายาวนานถึง 11 ปี และกำลังเข้าสู่ปีที่ 12 ส่งผลให้ประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ก่อเหตุรุนแรงต้องสูญเสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก ขณะที่ภาครัฐต้องทุ่มเทและสูญเสียงบประมาณจำนวนมากไปกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่สำคัญปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงและกว้างขวางต่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขของประชาชน เกิดภาวะการผลิตหดตัวเนื่องจากประชาชนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ ทำให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อระบบเศรษฐกิจในพื้นที่ ผู้ประกอบการต้องเลิกหรือหยุดดำเนินกิจการเพราะขาดความมั่นใจในความปลอดภัย เกิดปัญหาการว่างงานสูง ซึ่งซ้ำเติมปัญหาความยากจนของประชาชนในพื้นที่ และทำให้ประชาชนลดความเชื่อมั่นในอำนาจรัฐ อีกทั้งยังก่อให้เกิดความหวาดระแวงระหว่างประชาชนต่อรัฐ รวมทั้งความหวาดระแวงระหว่างประชาชนต่อประชาชน ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงเป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อน ซับซ้อนและเชื่อมโยงหลายมิติ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา วัฒนธรรม และความมั่นคง การแก้ไขปัญหาจึงต้องดำเนินการให้ครอบคลุมสาเหตุของปัญหาในทุกมิติอย่างประสานสอดคล้อง เกื้อหนุนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา โดยเฉพาะการใช้มาตรการด้านความมั่นคงและการบังคับใช้กฎหมาย บางครั้งเกิดความผิดพลาดจนส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของไทย และยังเป็นการขยายผลและเปิดช่องให้สังคม รวมทั้งประชาคมระหว่างประเทศ มองหรือเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นคลาดเคลื่อนไปจากข้อเท็จจริงอีกด้วย ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ถือเป็นปัญหาความมั่นคงของชาติที่สำคัญยิ่งปัญหาหนึ่ง ได้มีการกำหนดภารกิจและแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้ในนโยบายของรัฐบาลหลายชุดที่ผ่านมาจนถึงรัฐบาลชุดปัจจุบัน (อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ, 2555, น. 1) จากความรุนแรงที่เกิดขึ้นสามารถสรุปเหตุการณ์ความไม่สงบและจำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจากเหตุการณ์ดังกล่าว ตั้งแต่ปี 2547-2558 (ข้อมูล ณ 7 ตุลาคม 2558) ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2547–2558 (ข้อมูล ณ วันที่ 7 ตุลาคม 2558)

ปี	เหตุการณ์ (ครั้ง)								รวม
	โจมตีที่ตั้ง	ชุมโจมตี	ยิง	ระเบิด	วางเพลิง	ฆ่าด้วยวิธีทารุณกรรม (ฆ่าตัดคอ, ฆ่าแล้วเผา, ฆ่าตัดคอแล้วเผา)	ประสงค์ ต่ออาวุธ	ทำร้าย	
2547	3	2	227	92	230	1	27	19	601
2548	-	3	380	229	245	14	125	9	1,005
2549	4	12	605	323	270	7	9	5	1,235
2550	2	25	741	468	356	26	3	4	1,625
2551	3	77	337	263	70	7	-	2	759
2552	7	35	341	283	79	12	-	-	757
2553	2	13	341	245	45	4	-	2	652
2554	6	8	331	301	18	5	1	1	671
2555	3	3	254	229	47	1	3	-	540
2556	3	5	209	310	78	2	1	2	610
2557	1	3	195	249	38	8	-	1	495
2558	1	-	76	94	2	2	5	-	180
รวม	35	186	4,037	3,086	1,478	89	174	45	9,130

ที่มา : งานการข่าว ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดยะลา

ตารางที่ 2 จำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2547-2558 (ข้อมูล ณ วันที่ 7 ตุลาคม 2558)

ปี	ตำรวจ		ทหาร		ครู		เจ้าหน้าที่รถไฟ		ผู้นำท้องถิ่น		ผู้นำศาสนา		ประชาชน		รวม	
	เสียชีวิต	บาดเจ็บ	เสียชีวิต	บาดเจ็บ	เสียชีวิต	บาดเจ็บ	เสียชีวิต	บาดเจ็บ	เสียชีวิต	บาดเจ็บ	เสียชีวิต	บาดเจ็บ	เสียชีวิต	บาดเจ็บ	เสียชีวิต	บาดเจ็บ
2547	59	133	16	46	3	1	-	-	4	2	3	2	76	211	161	395
2548	41	129	18	121	11	17	-	-	-	4	-	-	212	517	282	788
2549	45	137	32	157	18	25	-	-	16	3	-	7	358	648	469	977
2550	43	204	80	341	16	22	-	-	31	19	3	4	471	996	644	1,586
2551	28	163	41	307	8	9	-	-	33	77	-	-	210	408	320	964
2552	22	121	48	248	7	6	1	2	26	12	1	-	225	507	330	896
2553	17	156	41	201	9	5	1	2	24	9	1	1	209	371	302	745
2554	20	130	49	252	7	14	-	35	21	9	5	8	213	454	315	902
2555	20	79	39	253	6	4	1	3	23	7	1	2	198	676	288	1,024
2556	34	69	93	350	5	8	-	-	12	2	1	-	123	267	268	696
2557	28	65	38	132	6	1	-	-	16	8	3	-	127	312	218	518
2558	7	42	23	107	1	1	-	-	2	3	2	-	48	146	83	299
รวม	364	1,428	518	2,515	97	113	3	42	208	155	20	24	2,470	5,513	3,680	9,790

ที่มา : งานการข่าว ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดยะลา

จากตารางที่ 1 สรุปเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และ ตารางที่ 2 จำนวน ผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2547–2558 จากข้อมูล ของศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดยะลา เฉพาะที่เกี่ยวกับการก่อความไม่สงบไม่รวม อาชญากรรม ได้เกิดเหตุการณ์โจมตีที่ตั้ง ชุมโจมตี ยิง ระเบิด วางเพลิง ฆ่าด้วยวิธีทารุณกรรม ประสงค์ ต่ออาวุธ และทำร้าย ประมาณ 9,130 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตทั้งตำรวจ ทหาร ครู เจ้าหน้าที่รถไฟ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนาและประชาชน ประมาณ 3,680 คน บาดเจ็บ ประมาณ 9,790 คน จะเห็นว่าเหตุการณ์ความไม่สงบ และความรุนแรงที่เกิดขึ้นเกือบ 12 ปีแล้ว แสดงให้เห็นว่า สถานการณ์ความรุนแรง และความสูญเสียที่ผ่านมา มีแนวโน้มของความรุนแรงที่ลดลง แต่กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในพื้นที่ยังคงมีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติการ ก่อเหตุร้ายได้ตลอดเวลาเพื่อต้องการสร้างความแตกแยกและความสูญเสียขึ้นในประเทศ ด้วยวิถีทางแห่งความ รุนแรง ย่อมส่งผลให้เกิดความขัดแย้งอันยืดเยื้อเรื้อรัง มีลักษณะโจมตีตอบโต้กันไปมาระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและ กลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐ ซึ่งจะทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก

สาเหตุของปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้จนทำให้เกิดความสูญเสียชีวิตและบาดเจ็บ เป็นจำนวนมาก สามารถวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาความไม่สงบดังกล่าวโดยแยกเป็นแต่ละด้านได้ ดังนี้

ด้านการเมือง การผนวกดินแดนรัฐปัตตานีเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรสยาม จากสนธิสัญญา กำหนดเขตแดนระหว่างสยามและอังกฤษ เมื่อ พ.ศ. 2452 ประกอบกับการปรับโครงสร้างทางการเมือง โดยการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางในสมัยรัชกาลที่ 5 เนื่องจากต้องการสร้างบูรณภาพเหนือดินแดนสยาม เพื่อป้องกันการรุกรานจากชาติตะวันตก ทำให้ผู้ปกครองรัฐปัตตานีเดิมสูญเสียอำนาจ และนโยบายรัฐนิยม สมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ที่ปลุกกระดมให้คนทั้งชาติต้องทำตัวให้เป็นคนไทย จึงจะถือว่ารักษาชาติ โดยภายใต้นโยบายรัฐนิยมมีการห้ามใช้ภาษามลายู ห้ามสวมหมวกแบบมุสลิม ห้ามผู้หญิงใช้ผ้าคลุมศีรษะ ผู้ชายห้ามนุ่งผ้าโสร่ง ให้เปลี่ยนชื่อที่ไม่เป็นไทยให้เป็นไทย ใครฝ่าฝืนต้องถูกจับกุมลงโทษ รวมทั้ง การหาย สาบสูญของ หะยีสุหลง บิน อับดุลการ์เด บิดาของ นายเด่น โต๊ะมีนา อดีตสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดปัตตานี และ อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ขณะถูกเรียกไปรายงานตัวตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่รัฐ เมื่อเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2497 นอกจากนี้ ยังมีบางเหตุการณ์ที่ซ้ำเติมบาดแผลในอดีต เช่น เหตุการณ์ที่มีสียิดกรือเซะ จังหวัดปัตตานี เหตุการณ์ที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส เมื่อ พ.ศ. 2547 เป็นต้น (“ศอ.บต.ชุด 4 รากเง้าไฟใต้ กับ 6 แนวทางแก้ไขเสี่ยงกับดักรุนแรง”, 2557) นอกจากความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวมาแล้ว ข้างต้น ปัจจัยทางศาสนาเกี่ยวกับอิสลามได้ถูกนำมาตีความจากฝ่ายผู้ก่อความไม่สงบเพื่อสร้างความชอบธรรม ให้กับการกระทำของตนรวมถึงการสร้างแนวร่วมจากประชาชนในพื้นที่ของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบอีกด้วย

ด้านเศรษฐกิจ ปัญหาความยากจนที่เกิดจากสภาพสังคมแบบปิดของคนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดน ภาคใต้ ทำให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจตามมา ไม่ว่าจะเป็นภาวะการว่างงาน ปัญหาการไร้การศึกษา ปัญหา คุณภาพชีวิต ประกอบกับปัญหาความขัดแย้งในการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เกิดความกดดัน ต่อชาวบ้าน

ด้านสังคมและวัฒนธรรม สังคมและวัฒนธรรมอิสลามในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ถูกปิดทับด้วยนโยบายต่าง ๆ ของรัฐที่พยายามสร้างความเป็นไทยแก่สังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ แม้ว่าปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้จะปรากฏมานานแล้ว แต่ดูเหมือนว่ารัฐและสังคมไทยยังขาดความรู้ความเข้าใจในการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม และกลายเป็นปัญหาในปัจจุบัน

ด้านการศึกษา ทศนคติของชาวบ้านที่เป็นคนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูต่อการศึกษาสายสามัญของภาครัฐที่เกรงว่าจะเป็นเครื่องมือในการกลืนวัฒนธรรมมลายู ทำให้ค่านิยมที่จะศึกษาตามปอเนาะหรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีมากกว่า

ด้านกระบวนการยุติธรรม การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐที่ก่อให้เกิดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตลอดจนสร้างความขឹងใจในหมู่ประชาชนโดยไม่มีการลงโทษแก่ผู้กระทำผิด ด้วยเหตุผลเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติและปัญหาการขาดความเป็นเอกภาพในการดำเนินงานร่วมกันของข้าราชการฝ่ายปกครอง หรือฝ่ายสืบสวน สอบสวน จึงพบว่าในทางปฏิบัติมักมีข่าวการซ้อม ทารุณกรรม หรือการบีบบังคับเอาข้อมูลจากผู้ต้องสงสัย ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาอยู่บ่อยครั้ง (คณะกรรมการสิทธิการความมั่นคงแห่งรัฐสภาผู้แทนราษฎร, 2553, น. 54-60)

อนึ่ง ปัญหาแต่ละด้านที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เมื่อเชื่อมโยงเข้ากับความแตกต่างด้านศาสนา เชื้อชาติ และภาษา ซึ่งถือเป็นอัตลักษณ์ของมลายูปัตตานีและถูกปลุกปั่นว่ากำลังถูกกลืนและถูกทำลาย และจากกลุ่มก่อความไม่สงบเลือกใช้ความรุนแรงในการจัดการปัญหา ทำให้จังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องตกอยู่ภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบที่ยังไม่มีท่าทีว่าจะยุติ

นโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี 2540-ปัจจุบัน

จากปัญหาคความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้นซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ ดังนั้น จึงมีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการทบทวน และปรับเปลี่ยนนโยบายให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของแต่ละรัฐบาล ได้มีการปรับนโยบายให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งปรากฏตามตารางเปรียบเทียบแต่ละรัฐบาล ดังนี้

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบนโยบายคณะรัฐมนตรีในสมัยของผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแต่ละท่านที่เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี 2540–ปัจจุบัน

นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี	พต.ท. ทักษิณ ชินวัตร 1 นายกรัฐมนตรี	พต.ท. ทักษิณ ชินวัตร 2 นายกรัฐมนตรี	พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี	นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี	นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี	พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี
ในการแถลง นโยบายดังกล่าว ยังไม่ปรากฏ ถ้อยคำว่า “จังหวัดชายแดน ภาคใต้” ในคำ แถลงนโยบาย	ในการแถลง นโยบายดังกล่าว ยังไม่ปรากฏ ถ้อยคำว่า “จังหวัดชายแดน ภาคใต้” ในคำ แถลงนโยบาย	ข้อ 8 นโยบาย รักษาความมั่นคง ของรัฐ ระบุว่า รัฐบาลจะแก้ไข ปัญหาจังหวัด ชายแดนภาคใต้โดย ระดมทรัพยากร และปรับปรุงการ บริหารจัดการทั้ง ปวงตามหลักการ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และใช้กฎหมาย อย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดความ สงบเรียบร้อยและ ความปลอดภัยใน ชีวิตและทรัพย์สิน ขึ้นในพื้นที่โดยเร็ว	ข้อ 5 นโยบายการ รักษาความมั่นคง ของรัฐ 5.1 ส่งเสริมการ ฉันทก้ำลิ่งระหว่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคสังคม และ ภาควิชาการ เพื่อ การป้องกันประเทศ อย่างต่อเนื่องใน ยามปกติและ นำไปสู่การระดม สรรพกำลังเพื่อ ยกระดับขีด ความสามารถของ กองทัพให้เพียงพอ และทันเวลาใน ยามไม่ปกติ ทั้งนี้	นโยบายเร่งด่วนที่ จะเริ่มดำเนินการ ในปีแรก 1.2 แก้ไขปัญหา ความไม่สงบใน จังหวัดชายแดน ภาคใต้ โดยน้อม นำแนวทาง พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาดำเนิน ภารกิจในด้าน ความมั่นคงและ ด้านการพัฒนา โดยให้มีความ สอดคล้องกับ ลักษณะเฉพาะ ของพื้นที่ วิถีชีวิต	นโยบายเร่งด่วนที่ จะเริ่มดำเนินการ ในปีแรก 1.2 แก้ไขปัญหา ความไม่สงบใน จังหวัดชายแดน ภาคใต้โดยน้อมนำ แนวทางพระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาดำเนิน ภารกิจด้านการ รักษาความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน ของประชาชน ด้านการพัฒนา เพื่อปรับปรุง ส่งเสริมธรรมาภิบาล ซึ่งรวมถึงการ	นโยบายเร่งด่วนที่ จะเริ่มดำเนินการ ในปีแรก 1.1.2 จัดให้มี สำนักงานบริหาร ราชการจังหวัด ชายแดนภาคใต้ เป็นองค์กรถาวร เพื่อทำหน้าที่แก้ไข ปัญหาและพัฒนา พื้นที่ชายแดน ภาคใต้โดยยึดมั่น หลักการสร้าง ความสมานฉันท์ และแนวทาง “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ใช้ กระบวนการ	นโยบายเร่งด่วนที่ จะเริ่มดำเนินการ ในปีแรก 1.5 เร่งนำสันติสุข และความ ปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของ ประชาชนกลับมา สู่พื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ ควบคู่ไปกับการ ขจัดความยากจน ยาเสพติด และ อิทธิพลอำนาจมืด โดยน้อมนำกระแส พระราชดำรัสพระ บาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว “เข้าใจ	ข้อ 2 การรักษา ความมั่นคงของรัฐ และการต่างประเทศ 2.2 เร่งแก้ไข ปัญหาการใช้ความ รุนแรงในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ โดยนำยุทธศาสตร์ เข้าใจ เข้าถึง และ พัฒนามาใช้ตาม แนวทางกัลยาณมิตร แบบสันติวิธี ส่งเสริม การพูดคุยสันติสุข กับผู้มีความคิดเห็น ต่างจากรัฐ สร้าง ความเชื่อมั่นใน กระบวนการ ยุติธรรมตามหลัก

นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี	พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร 1 นายกรัฐมนตรี	พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร 2 นายกรัฐมนตรี	พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี	นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี	นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี	พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี
		<p>ที่สุด รวมทั้งมุ่งส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การสร้างความสัมพันธ์ ทั้งในระดับชาติและในระดับพื้นที่ การอำนวยความสะดวกเป็นธรรมและความยุติธรรม การขจัดอิทธิพลอำนาจมืด การประพาสคดี ทุจริตผิดกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของ</p>	<p>ในยามปกติรัฐบาลจะเสริมสร้างและใช้ศักยภาพของกองทัพสนับสนุนการพัฒนาพลังอำนาจของชาติทุกด้าน เพื่อให้ประเทศมีความมั่นคงและมั่งคั่ง ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสัมพันธ์สามารถป้องกันบรรเทา และแก้ไข ปัญหาที่สำคัญของชาติ ได้แก่ ปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดน</p>	<p>วัฒนธรรม และความเชื่อของประชาชน ตลอดทั้งอำนวยความสะดวกเป็นธรรมและความยุติธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สร้างความสัมพันธ์ และสันติสุขในพื้นที่โดยเร็วที่สุด</p>	<p>อำนวยความสะดวกเป็นธรรมและความยุติธรรม ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการจัดให้มีบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง โดยให้ภารกิจต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของพื้นที่ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเชื่อของประชาชน รวมทั้งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และมีการจัดการอย่างมีเอกภาพ</p>	<p>ยุติธรรมกับผู้กระทำผิดอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม กำหนดจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตพัฒนาพิเศษที่มีการสนับสนุนแหล่งเงินทุน ดอกเบี้ยต่ำ สิทธิพิเศษด้านภาษีและอุตสาหกรรม ฮาลาล รวมทั้งสนับสนุนให้เป็นเขตพัฒนาพิเศษที่มีความยืดหยุ่น และหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม</p>	<p>เข้าถึง พัฒนา” เป็นหลักปฏิบัติในแนวทางสันติวิธี โดยเน้นการส่งเสริมความร่วมมือในทุกภาคส่วนกับประชาชนในพื้นที่ อำนวยความสะดวกเป็นพื้นที่ อำนาจความยุติธรรมอย่างทั่วถึง เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและคุณภาพชีวิต สร้างโอกาสและความเสมอภาค พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ เคารพอัตลักษณ์ขนบธรรมเนียม</p>	<p>นิติธรรมและหลักสิทธิมนุษยชนโดยไม่เลือกปฏิบัติ ควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นพหุสังคม ขจัดการฉวยโอกาสก่อความรุนแรงแทรกซ้อน เพื่อขำเติมปัญหาไม่ว่าจากผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง ทั้งจะเพิ่มระดับ</p>

นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี	พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร 1 นายกรัฐมนตรี	พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร 2 นายกรัฐมนตรี	พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี	นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี	นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี	พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี
		รัฐอย่างเฉียบขาด ควบคู่ไปกับการ จัดความยากจน การพัฒนา การศึกษา และ การพัฒนา เศรษฐกิจและ สังคมที่สอดคล้อง กับลักษณะเฉพาะ ของพื้นที่ วิถีชีวิต และวัฒนธรรม ของประชาชน ตลอดจนร่วมมือ กับนานาชาติ โดยเฉพาะประเทศ เพื่อนบ้านในการ พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา อาชญากรรมข้าม	ภาคใต้ โดยน้อม นำแนวทาง พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ ปัญหาภัยคุกคาม ในรูปแบบใหม่ที่ เกี่ยวข้องกับ สิ่งแวดล้อม ผู้ประสบภัยพิบัติ การก่อการร้าย รวมทั้ง อาชญากรรม ภายในประเทศ และที่มีลักษณะ ข้ามชาติประเภท ต่าง ๆ ซึ่งรวมไป ถึงยาเสพติด ผู้ หลบหนีเข้าเมือง		เพื่อให้เกิดความ สงบเรียบร้อย ความสามัคคี และสันติสุขใน พื้นที่โดยเร็วที่สุด		ประเพณีท้องถิ่น ส่งเสริมการ กระจายอำนาจ การปกครองส่วน ท้องถิ่นในรูปแบบ ที่สอดคล้องกับ ลักษณะพื้นที่โดย ไม่ขัดกับ รัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ จะมีการบูรณาการ การบริหารจัดการ ทุกภาคส่วนให้มี เอกภาพทั้งใน ระดับนโยบายและ ระดับปฏิบัติการ รวมทั้งปรับปรุง พัฒนากฎหมาย และระเบียบที่ เกี่ยวข้องให้	ปฏิสัมพันธ์กับ ต่างประเทศ และ องค์การระหว่าง ประเทศที่อาจช่วย คลี่คลายปัญหาได้

นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี	พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร 1 นายกรัฐมนตรี	พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร 2 นายกรัฐมนตรี	พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี	นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี	นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี	พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี
		ชาติ และการก่อ ความไม่สงบ บริเวณชายแดน	แรงงานต่างด้าว ผิดกฎหมาย การค้าสิ่งของผิด กฎหมาย การค้า มนุษย์ และการ กระทำอันเป็นโจร สลัด				สอดคล้อง ทันทสมัย กับสภาพความ เป็นจริงของปัญหา ที่เกิดขึ้น ตลอดจน เยียวยาผู้ได้รับ ผลกระทบจาก ความไม่สงบอย่าง เป็นธรรม	

วิเคราะห์นโยบายรัฐบาลตั้งแต่ปี 2540-ปัจจุบัน

จากตารางคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี 2540-ปัจจุบัน จะเห็นว่า คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540 ดังกล่าว ยังไม่ปรากฏถ้อยคำว่า “จังหวัดชายแดนภาคใต้” ในคำแถลงนโยบาย โดยส่วนใหญ่เป็นการแถลงนโยบายที่กล่าวถึงภาพรวมหลักในแต่ละนโยบายตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ของคณะรัฐมนตรีดังกล่าว อาจเนื่องด้วยสถานการณ์ความไม่สงบของจังหวัดชายแดนภาคใต้ในขณะนั้นยังอยู่ในภาวะที่ไม่รุนแรงและไม่มีความขัดแย้งที่รุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สำนักกรรมการ 2 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2556, น.5)

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 ในการแถลงนโยบายดังกล่าวยังไม่ปรากฏถ้อยคำว่า “จังหวัดชายแดนภาคใต้” ในคำแถลงนโยบาย โดยส่วนใหญ่แล้วเป็นการแถลงนโยบายที่กล่าวถึงภาพรวมหลักในแต่ละนโยบายตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ของคณะรัฐมนตรีดังกล่าวเช่นเดียวกับคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี อาจเนื่องด้วยสถานการณ์ความไม่สงบของจังหวัดชายแดนภาคใต้ในขณะนั้นยังอยู่ในภาวะที่ไม่รุนแรงและไม่มีความขัดแย้งที่รุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สำนักกรรมการ 2 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2556, น.5)

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี (สมัยที่ 2) แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2548 ตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในการแถลงนโยบายดังกล่าวได้เริ่มปรากฏถ้อยคำว่า “จังหวัดชายแดนภาคใต้” ในคำแถลงนโยบาย ข้อ 8 ว่าด้วยนโยบายรักษาความมั่นคงของรัฐ ได้ระบุว่า รัฐบาลจะแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยระดมทรัพยากรและปรับปรุงการบริหารจัดการทั้งปวงตามหลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินขึ้นในพื้นที่โดยเร็วที่สุด รวมทั้งมุ่งส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การสร้างความสมานฉันท์ ทั้งในระดับชาติและในระดับพื้นที่ การอำนวยความสะดวกและยุติธรรม การขจัดอิทธิพล อำนาจมืด การประพฤติดุจริต ผิดกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเฉียบขาด ควบคู่ไปกับการขจัดความยากจน การพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของพื้นที่ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของประชาชน ตลอดจนร่วมมือกับนานาชาติ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ และการก่อความไม่สงบบริเวณชายแดน

อย่างไรก็ตาม ในคำแถลงนโยบายดังกล่าวนี้เป็นการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาภายหลังเหตุการณ์ เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2547 คือเหตุการณ์ปล้นปืนจากกองพันพัฒนาที่ 4 ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์อันเป็นเหตุการณ์หนึ่งที่หลายฝ่ายเชื่อว่าอาจเป็นจุดเริ่มต้นของความรุนแรงที่ยืดเยื้อยาวนานและเกิดความสูญเสียต่อประเทศชาติและประชาชน (สำนักกรรมการ 2 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2556, น.6)

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ในการแถลงนโยบายดังกล่าวได้กำหนดการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ใน “นโยบายการรักษาความมั่นคงของรัฐ” โดยกำหนดเป็นนโยบายย่อยลำดับที่ 1 ซึ่งเป็นการส่งเสริมการพัฒนีกำลังระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคสังคม และภาควิชาการ เพื่อการป้องกันประเทศอย่างต่อเนื่องในยามปกติและนำไปสู่การระดมสรรพกำลังเพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพให้เพียงพอและทันเวลาในยามไม่ปกติ ทั้งนี้ ในยามปกติรัฐบาลจะเสริมสร้างและใช้ศักยภาพของกองทัพสนับสนุนการพัฒนาพลังอำนาจของชาติทุกด้าน เพื่อให้ประเทศมีความมั่นคงและมั่งคั่งภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสมานฉันท์ สามารถป้องกัน บรรเทา และแก้ไขปัญหที่สำคัญของชาติ ได้แก่ ปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยน้อมนำแนวทางพระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และปัญหาภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแหวดล้อม ผู้ประสบภัยพิบัติ การก่อการร้าย รวมทั้งอาชญากรรมภายในประเทศและที่มีลักษณะข้ามชาติประเภทต่าง ๆ ซึ่งรวมไปถึงยาเสพติด ผู้หลบหนีเข้าเมือง แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การค้าสิ่งของผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ และการกระทำอันเป็นโจรสลัด (สำนักกรรมการ 2 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2556, น.6)

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 ในการแถลงนโยบายดังกล่าวได้กำหนดนโยบาย “การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ไว้ในนโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก ซึ่งมีทั้งหมด 19 นโยบาย โดยนโยบายการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ถูกกำหนดไว้ในลำดับที่ 2 และเป็นการน้อมนำแนวทางพระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาดำเนินการกิจในด้านความมั่นคงและด้านการพัฒนา โดยให้มีความสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของพื้นที่ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเชื่อของประชาชน ตลอดจนทั้งอำนวยความสะดวกและเป็นธรรมและความยุติธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สร้างความสมานฉันท์และสันติสุขในพื้นที่โดยเร็วที่สุด (สำนักกรรมการ 2 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2556, น.7)

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2551 ในการแถลงนโยบายดังกล่าว ได้กำหนดนโยบาย “การแก้ไขความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ไว้ในนโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก ซึ่งมีทั้งหมด 16 นโยบาย โดยนโยบายการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ถูกกำหนดไว้ในลำดับที่ 2 ซึ่งได้น้อมนำแนวทางพระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาดำเนินการกิจด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ด้านการพัฒนาเพื่อปรับปรุงส่งเสริมธรรมาภิบาล รวมถึงการอำนวยความสะดวกและความยุติธรรม ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการจัดให้มีบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงโดยให้ภารกิจต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับลักษณะของพื้นที่ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเชื่อ

ของประชาชนรวมทั้งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและมีการจัดการอย่างมีเอกภาพ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย ความสมานฉันท์ และสันติสุขในพื้นที่โดยเร็วที่สุด

อนึ่ง รายละเอียดนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ที่แถลงต่อรัฐสภาในวันดังกล่าว ที่เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะปรากฏรายละเอียดคล้ายคลึงกับคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี ที่แถลงต่อรัฐสภา ในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 แต่มีการกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมเล็กน้อย (สำนักกรรมการ 2 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2556, น.7)

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 วันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ในการแถลงนโยบายดังกล่าว ได้กำหนดนโยบาย “การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ไว้ในนโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก ซึ่งมีทั้งหมด 4 นโยบาย โดยนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้กำหนดไว้ในลำดับที่ 1 การสร้างความเชื่อมั่นและกระตุ้นเศรษฐกิจในภาพรวม เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ภาคประชาชนและเอกชนในการลงทุนและการบริโภค โดยนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นนโยบายย่อย ในลำดับที่ 2 ซึ่งรายละเอียดจะเป็นการจัดให้มีสำนักงานบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นองค์กรถาวรเพื่อทำหน้าที่แก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ชายแดนภาคใต้ โดยยึดมั่นหลักการสร้างความสมานฉันท์แนวทาง “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ใช้กระบวนการยุติธรรมกับผู้กระทำผิดอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม กำหนดจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตพัฒนาพิเศษที่มีการสนับสนุนแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ สิทธิพิเศษด้านภาษี และอุตสาหกรรมฮาลาล รวมทั้งสนับสนุนให้เป็นเขตพัฒนาพิเศษที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม (สำนักกรรมการ 2 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2556, น.8)

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2554 ในการแถลงนโยบายดังกล่าวได้กำหนดนโยบาย “การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ไว้ในนโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก ซึ่งมีทั้งหมด 16 ข้อ โดยข้อที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้กำหนดไว้ในลำดับที่ 5 เร่งนำสันติสุขและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนกลับมาสู่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควบคู่ไปกับการขจัดความยากจน ยาเสพติด และอิทธิพลอำนาจมืด โดยน้อมนำกระแสพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นหลักปฏิบัติในแนวทางสันติวิธี โดยเน้นการส่งเสริมความร่วมมือในทุกภาคส่วนกับประชาชนในพื้นที่ อำนวยความยุติธรรมอย่างทั่วถึง เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและคุณภาพชีวิต สร้างโอกาสและความเสมอภาค พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ เคารพอัตลักษณ์ ขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่น ส่งเสริมการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบที่สอดคล้องกับลักษณะพื้นที่ โดยไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ จะมีการบูรณาการการบริหารจัดการทุกภาคส่วนให้มีเอกภาพทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ รวมทั้งปรับปรุง พัฒนากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้อง ทันสมัยกับสภาพความเป็นจริงของปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบอย่างเป็นธรรม

อย่างไรก็ตามในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้มีการลงนามใน “ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพ” ระหว่างรัฐบาลไทยและกลุ่ม BRN เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 โดยมีรัฐบาลมาเลเซียเป็นผู้ประสานงานและมีการพูดคุยอย่างเป็นทางการจำนวน 3 ครั้ง แต่กระบวนการเจรจาในรัฐบาลนี้ได้หยุดชะงักลงเพราะสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง อย่างไรก็ตาม นโยบายการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ไม่ได้ระบุถึงการพูดคุยสันติสุขกับกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐอย่างชัดเจน ทั้ง ๆ ที่มีการริเริ่มกระบวนการพูดคุยอย่างเปิดเผยและเป็นทางการในรัฐบาลนี้ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่านโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555-2557 ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) และมีเนื้อหาระบุถึงการสร้างสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการพูดคุยกับผู้เห็นต่างจากรัฐในการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งนั้น มีผลบังคับใช้หลังรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร แลลงนโยบาย

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2557 ในการแถลงนโยบายดังกล่าว ได้กำหนดการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ใน “นโยบายการรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ” โดยกำหนดเป็นนโยบายย่อยลำดับที่ 2 เรื่องแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนำยุทธศาสตร์เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนามาใช้ตามแนวทางกัลยาณมิตรแบบสันติวิธี ส่งเสริมการพูดคุยสันติสุขกับผู้ที่มีความคิดเห็นต่างจากรัฐ สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรมและหลักสิทธิมนุษยชนโดยไม่เลือกปฏิบัติ ควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นพหุสังคม ขจัดการฉวยโอกาสก่อความรุนแรงแทรกซ้อนเพื่อซ้ำเติมปัญหาไม่ว่าจากผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง ทั้งจะเพิ่มระดับปฏิสัมพันธ์กับต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศที่อาจช่วยคลี่คลายปัญหาได้

อย่างไรก็ตาม นโยบายของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่ได้แถลงนโยบายรัฐบาลดังกล่าวข้างต้น ได้เขียนเรื่องการพูดคุยสันติสุขเอาไว้ ตอนหนึ่งว่า “ส่งเสริมการพูดคุยสันติสุขกับผู้ที่มีความคิดเห็นต่างจากรัฐ” ซึ่งถือเป็นการเขียนนโยบายการพูดคุยสันติสุขเอาไว้อย่างชัดเจนเป็นครั้งแรกและได้ดำเนินงานสานต่อการพูดคุยสันติสุขต่อจากรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร อีกข้อความหนึ่งคือ “ขจัดการฉวยโอกาสก่อความรุนแรงแทรกซ้อนเพื่อซ้ำเติมปัญหาไม่ว่าจากผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง” ถือว่าตรงกับแนวคิดของฝ่ายทหารที่มองว่าสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ได้มีสาเหตุหลักมาจากความต้องการแบ่งแยกดินแดนอย่างเดียว แต่มีปมเหตุจกภัยแทรกซ้อน อิทธิพลท้องถิ่นด้วย

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้น ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบันถือเป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อนอย่างยิ่ง ซึ่งความไม่สงบดังกล่าวมีสาเหตุมาจากด้านการเมืองที่เกี่ยวข้องกับด้านประวัติศาสตร์ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการศึกษา และด้านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นได้สร้างความเดือดร้อนในการดำรงชีวิต และส่งผลให้เกิดความสูญเสียในกลุ่มประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ชีวิต และทรัพย์สิน ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในภาพรวม ปัญหานี้ได้กลายเป็น “วาระแห่งชาติ” ที่ทุกรัฐบาลต้องหยิบขึ้นมากำหนดเป็นนโยบายสำคัญ และภาคส่วนต่าง ๆ ได้มีความพยายามดำเนินการแก้ไข ปัญหาตามกรอบนโยบายมาแล้วหลายฉบับ ซึ่งส่งผลให้สถานการณ์และปัญหาความรุนแรงได้รับการแก้ไขไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่สถานการณ์ความรุนแรงก็ยังปรากฏอยู่ ดังนั้น จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการทบทวน และปรับเปลี่ยนนโยบายให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนไป รวมถึงการปฏิบัติตามนโยบาย ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปัจจุบันทุกภาคส่วนพยายามร่วมกันในการแก้ไขปัญหาด้วยการยึดหลักสันติวิธี และหลักกฎหมาย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดฝ่ายผู้ก่อความไม่สงบนำมาเป็นเงื่อนไขในการสร้างสถานการณ์ อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความซับซ้อนสูง ต้องใช้ระยะเวลาในการนำความสันติสุขกลับมาสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้อีกครั้ง โดยมีข้อเสนอแนะบางประการ ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีโอกาสเข้าไปมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมมากขึ้น ซึ่งจะทำให้เป็นนโยบายที่มาจากความต้องการของทุกฝ่ายและการนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติจะต้องมีความต่อเนื่อง มีการรับฟังข้อมูลและความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่โดยใช้กลไกของอาสาสมัคร นักศึกษา ไปตามบ้านของประชาชนในพื้นที่เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบายการแก้ไขปัญหาความไม่สงบ

2. ดำเนินนโยบายเป็นมิตรและรักษาความสัมพันธ์อันดีกับประเทศมุสลิมทุกประเทศโดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อสร้างความเชื่อมโยงให้เกิดมูลค่าการลงทุน การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ตลอดจนทำความเข้าใจกับประเทศมุสลิมโดยชี้แจงให้เห็นว่าประเทศไทยแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามแนวทางสันติวิธี ส่งเสริมการประกอบกิจกรรมทางศาสนาอิสลามและให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนทุกเชื้อชาติ ศาสนา

3. เจ้าหน้าที่หรือข้าราชการประจำที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องผ่านการศึกษาเรียนรู้ให้เข้าใจ เข้าถึงเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โดยต้องฝึกอบรมให้เรียนรู้ เข้าใจ และถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

4. รัฐบาลต้องพิจารณาปรับปรุงกฎหมายและเร่งแก้ไขนโยบายเกี่ยวกับการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดปัญหาและความขัดแย้งกับประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น เรื่องป่าชุมชน และการประมงชายฝั่ง

5. สนับสนุนให้ประชาชนทุกเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมเรียนรู้ซึ่งกันและกันและกันในทุกด้านเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ลดความหวาดระแวงระหว่างผู้ที่นับถือศาสนาหรือมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และ

เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบ เพื่อจะได้เกิดจิตสำนึกร่วมกันในการสร้างความมั่นคงทางสังคม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ผู้นำท้องที่ เห็นความสำคัญของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นและพัฒนาท้องถิ่นที่ตลอดจนเข้าร่วมในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบอย่างจริงจัง

6. ยึดถือแนวทางสันติวิธีและความสมานฉันท์ เสริมสร้างความยุติธรรมให้เป็นหัวใจหลักของการอำนวยความสะดวก นอกจากนี้ต้องสร้างความเป็นเอกภาพในการกำหนดนโยบายการบริหารงานยุติธรรม และลดเงื่อนไขที่สร้างความไม่ยุติธรรม

จัดทำโดย

นางสาววิชราภรณ์ จุ้ยลำเพ็ญ

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ

โทร 0 2244 2060 โทรสาร 0 2244 2058

Email : sapagrop1@gmail.com

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการความมั่นคงแห่งรัฐ สภาผู้แทนราษฎร. (2553). **สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้และแนวทางแก้ไขเชิงรุก.** (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร.** (2554) สืบค้น วันที่ 9 กันยายน 2558 จาก http://www.cabinet.thaigov.go.th/acrobat/history_60.pdf
- คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย.** (2540) สืบค้น วันที่ 9 กันยายน 2558 จาก http://www.cabinet.thaigov.go.th/bb_main31.
- คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายสมัคร สุนทรเวช.** (2551) สืบค้น วันที่ 9 กันยายน 2558 จาก http://library2.parliament.go.th/giventake/content_sp/sp58.pdf
- คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์.** (2551) สืบค้น วันที่ 9 กันยายน 2558 จาก http://www.cabinet.thaigov.go.th/acrobat/pol_58.pdf
- คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ.** (2551) สืบค้น วันที่ 9 กันยายน 2558 จาก <http://www.prachinburi.go.th/newsinfo/m7/apisit.pdf>
- คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร** (2544). สืบค้น วันที่ 9 กันยายน 2558 จาก http://www.cabinet.thaigov.go.th/bb_main31.htm
- _____. (2548). สืบค้น วันที่ 9 กันยายน 2558 จาก http://library2.parliament.go.th/giventake/content_sp/sp55.pdf
- คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา.** (2557) สืบค้น วันที่ 9 กันยายน 2558 จาก <https://docs.google.com/file/d/0BwnbaWmvRmuKWTdULTJSZUVhdEU/edit?pli=1>
- คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์.** (2549) สืบค้น วันที่ 9 กันยายน 2558 จาก http://library2.parliament.go.th/giventake/content_give/policyofpres24th.pdf
- ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ งานการข่าว. (7 ตุลาคม 2558). จำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2547–2558. **ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.**
- _____. (7 ตุลาคม 2558). สรุปเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2547–2558. **ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.**
- “ศอ.บต.ชุด 4 รากเง้าไฟใต้กับ 6 แนวทางแก้ไขเสี่ยงกับดักรุนแรง”. (12 มิถุนายน 2557). **สำนักข่าวอิศรา,** สืบค้น 5 ตุลาคม 2558 จาก <http://www.isranews.org/south-news/academic-arena/item/30350-reason.html>
- สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.** (2551) **แนวทางการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้.** สืบค้น 9 ตุลาคม 2558 จาก <http://www.cabinet.thaigov.go.th/acrobat/nesac100751.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักกรรมการ 2.** (2556). **แนวนโยบายคณะรัฐมนตรีและงบประมาณรายจ่ายประจำปี จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี 2540–2557.** กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- อภัสรา เฟื่องฟู.** (2555). **กระบวนการพูดคุยสันติภาพเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ : บทเรียนจากต่างประเทศ.** กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ